

Români din toate țările, uniți-vă în cuget și simțiri !

EUROPA SINEAMUL ROMANESC

Noiembrie 1983. Anul XII. Nr. 137.

FOAIA MISCARII ROMÂNE PENTRU UNITATEA EUROPEI

ASOCIAȚIA CULTURALĂ INTERNĂȚIONALĂ A ETNIEI ROMÂNE

Cu ocazia Simpozionului Internațional Cantacuzino, ținut la Viena, în luna septembrie 1983, a luat ființă o asociație coordonatoare a inițiativelor culturale, științifice și artistice românești din lumea occidentală. Erau prezenți mulți Români, oameni de cultură și de artă din toată lumea. Jurnalista E.

Graziani Szasz, participantă la congres, notează într-un articol al său: «...a venit Virginia Zeani, care, după o strălucită carieră lirică de 35 de ani, predă actualmente la Universitatea americană de studii muzicale a Statului Indiana în Statele Unite; și a venit de la Roma Ioana Ungureanu, ca să vese-

Viena. Participanții la Simpozionul Internațional Cantacuzino din septembrie 1983 hotărâsc înființarea Asociației Culturale Internaționale a Etniei Române.

lească auditoriul cu preafrumoase lieduri, poezii de Eminescu cu muzica de compozitorul român Dima, urmate de o poezie de Goethe cu muzica de Beethoven; și a venit Viorica Cortez, care a cântat bucăți din compozitori români; și era pianista Anisia Campos, care a cântat la pian din Schubert, ca omagiu țării gazde, și din Enescu, în omagiul propriei patrii; și era și Lola Bobescu, care, cu vioara sa, a cântat între altele melodii din Enescu și Bartok».

Cei prezenți au văzut cu toții cât e de bine ca frații să fie împreună și au exprimat dorința Românilor din diaspora de a se întâlni și evoca amintiri comune. Pentru a concretiza această dorință nutrită de fiecare, personalitățile care au intervenit, au luat hotărârea înființării unei asociații la care să adere toți originarii din România. Prof. Iosif Constantin Drăgan din Italia a spus că și în alte ocazii s-a încercat să se găsească un numitor comun între diferitele asociații române din străinătate, dar, din cauza ideologiilor de diverse tendințe, nu s-a putut concretiza acest deziderat. Ce poate să-i unească pe toți Români? - Cultura, civilizația, activitatea intelectuală și spirituală.

Pe baza acestui numitor comun a fost înființată *Asociația Culturală Internațională a Etniei Române (ACIER)*, care are sediul la Viena și își desfășoară activitatea în Austria și în alte țări în care s-au stabilit persoane originare din România.

SCOPUL ȘI OBIECTIVELE A.C.I.E.R.

Prevederile statutare definesc scopul și obiectivele, modalitățile și mijloacele de realizare a obiectivelor, poziția membrilor și atribuțiile organelor asociației: congresul, comitetul de conducere cu biroul executiv, comisia de cenzori, comisia de arbitraj și secretariatul tehnico - administrativ.

Cu privire la scop și obiective în Statut se stipulează:

«1. Asociația urmărește să strângă în rândurile sale pe toți aceia care, răspândiți de-a lungul timpului pe diferite meleaguri, păstrează în suflet amintirea pământului strămoșesc și, nefîncetând să vibreze la valorile eterne isvorâte din vechea vatră spirituală, lucrează pentru afirmarea în lume

a gândirii și simțirii românești.

2. Asociația nu desfășoară activitate cu caracter lucrativ și este neangajată politic.

3. Asociația urmărește realizarea următoarelor obiective:

a) răspândirea valorilor de cultură și civilizație create de Români de-a lungul timpului și relevarea contribuției lor la îmbogățirea tezaurului culturii universale;

b) afirmarea valorilor fundamentale privind istoria neamului, vechimea și continuitatea Românilor în vatra Daciei milenare, jertfa adusă de poporul român în lupta pentru apărarea ființei naționale și a civilizației europene;

c) apărarea valorilor spirituale ale neamului față de orice încercare, de oriunde ar veni ea, de a le falsifica și interpreta în mod denaturat;

d) evidențierea contribuției unor oameni de seamă originari din România la progresul culturii, științei și tehnicii mondiale;

e) menținerea specificului românesc în rândul originarilor din România prin cultivarea limbii și istoriei, a tradițiilor și obiceiurilor strămoșești;

f) relevarea spiritului românesc manifestat în literatură, arte plastice, muzică, folclor, gândire filosofică și religioasă, sociologică și juridică;

g) descoperirea și punerea în valoare a unor mărturii inedite, aflate oriunde în lume, referitoare la istoria, cultura și civilizația Românilor;

h) stimularea legăturilor cultural-artistice dintre țările de adopțiune și cea de origine;

i) sprijinirea comunităților laice și religioase ale originarilor din România în organizarea de manifestări cultural-artistice și științifice».

Modalitățile pentru realizarea acestor obiective sunt diverse. Statutul menționează un întreg evantai de inițiative ce se pot lua: «a) conferințe, simpozioane și colocvii, b) manifestări cultural-artistice (expoziții, gale de filme, recitaluri etc.), c) difuzarea de materiale în reviste, ziare, la radio și televiziune, d) cursuri de limbă și civilizație românească, e) studii în domeniul științelor umaniste și pozitive (filologie, estetică, filosofie, teologie, etnografie, drept, matematică, medicină

etc.),

f) editarea și difuzarea de cărți, studii, perio-dice, broșuri, hărți etc.,

g) înființarea unui centru cultural românesc cu biblioteca proprie,

h) dezvoltarea de relații cu centre, instituții și asociații cu preocupări științifice, culturale și artistice din România și din alte țări,

i) editarea unei publicații proprii,

j) excursii și alte activități turistice».

Prin organul de presă *Unirea*, Românii de pretutindeni vor fi informați despre activitatea și inițiativele Asociației, despre prezența cultural-științifică în lume, aportul oamenilor de cultură originari din România la civilizația universală și despre inițiativele ce se vor lua.

ORGANELE DE CONDUCERE

În Comitetul de conducere al Asociației Culturale Internaționale a Etniei Române au fost aleși Nicholas Bucur și George Roman pentru U.S.A, Ion Țăranu pentru Canada și Iosif Constantin Drăgan pentru Europa.

La direcție au fost chemați Corneliu Dima-Drăgan din Canada și Augustin Ogra-

jensek din Austria în frunte cu Mihail Ste-riade din Belgia, ca președinte.

MEMBRII ASOCIAȚIEI

Se speră ca la noua asociație să adere mulți intelectuali care activează în lume în diverse ramuri ale culturii, științei și artei.

În scopul unirii întregii suflări românești ACIER oferă o largă bază de adeziune, propunând patru categorii de membri: efec-tivi, onorari, susținători și extraordinari. Practic, pot adera toate persoanele fizice și juridice intresate să participe la viața asociației și doritoare să păstreze și să îmbogățească comoara de gândire, de înțelepciune și simțire a strămoșilor noștri. Visul s-a împlinit. Cultura a biruit. Urmează să luăm calea prieteniei, a unității și demnității noastre omenești, creștinești, românești și europene.

ADRESA

Până la amenajarea unui sediu pro-priu, adresa Asociației este: Ing. Augustin Ograjensek, Bernhardstelgasse 38, 1101 Wien, POB 669, Austria.

Viena. Conferința de presă.

ROMÂNII APĂRĂTORI AI EUROPEI

I. APĂRAREA CULTURALĂ A CREȘTINĂȚII

Pe un substrat traco-geto-dac, poporul român a creat o civilizație latină în spațiul european cel mai îndepărtat de capitala Imperiului Roman. Funcția primordială a culturii noastre a fost zăgăzuirea puhoiului năvălirilor barbare, ceea ce, în parte, era o funcție facilitată de realitatea geografică: arcul carpatic, între Dunăre și Mare, creează un baraj natural împotriva invaziilor din Est. Creștini străvechi (deoarece Românii s-au născut creștini), ei au dezvoltat în această parte a lumii instituțiile culturale ale creștinismului - scindat apoi în confesiunea occidentală catolică și cea orientală ortodoxă -, preluând într-un fel misiunea celei de a doua Rome, Constantinopolul, după ocuparea lui de către Turci. Arta murală, frescele bisericilor din Moldova de Nord (le-am vizitat de curând și pot afirma cu certitudine că nu au egal în lume) zugrăvesc intensitatea cu care Românii au trăit tragedia creștinătății din Europa de Est. Oricine vede mănăstirile Voroneț, Humor, Moldovița, Sucevița și celelalte monumente religioase românești din Bucovina, nu poate să nu admire frumusețea plastică a imaginilor înfățișând catastrofa căderii Bizanțului sub Turci, în vremea sultanului Mahomed al II-lea. Într-atât de solidari erau Românii cu Bizanțul, încât i-au păstrat amintirea și i-au continuat funcția culturală de-a lungul multor secole vrăjmașe. Această funcție nu putea să revină Rusiei, deoarece ea a stat trei veacuri sub stăpânirea Mongolilor, devenind stat unificat propriu-zis doar în secolul al XVI-lea.

Cu dificultăți lesne de imaginat, domnitorii noștri au întreținut legături permanente cu mănăstirile și bisericile ortodoxe din Imperiul Otoman, respectiv din Grecia (Muntele Athos), Bulgaria, Albania, Muntenegru, Serbia, Asia Mică și chiar din Caucaz. Ei trimiteau subvenții și ajutoare materiale și bănești, făceau daniile de moșii și sate, de cărți și obiecte de cult. La Sfântul Mormânt din Ierusalim majoritatea cădelnițelor din argint masiv, cu aleasă lucrătură artistică, neconținut aprinse, provin din donațiile principilor Munteniei și Moldovei. Muntele Athos este o mărturie vibrantă a generozității celor două state libere românești, căci al treilea ținea de Imperiul Habsburgic, a participării Românilor la acoperirea nevoilor spirituale și materiale ale creștinătății din Sudul și Estul Europei.

Domnitorii români au creat ateliere de copiiști în mănăstiri, au făcut tipografia în care imprimau cărți necesare cultului în întregul spațiu creștin ortodox, care folosea slavona și greaca, limbile sacre ale timpului în această parte a continentului. Nici un cercetător al acestor vremuri nu poate ignora semnificația profundă a literaturii tipărite în țările românești, ca vehicul de comunicare, în epoca ce se numește azi «Galaxia lui Gutenberg». Fără textele fundamentale necesare desfășurării activității liturgice, alcătuirii predicilor, interpretării textelor etc. nu era practic posibilă susținerea credinței creștine în bezna care se lăsase asupra fostului Imperiu Bizantin.

Biserica orientală, după dispariția împăraților bizantini, după anihilarea țaratului bulgar și înlăturarea regilor sârbi, rămăsese fără ctitori. Turcii nu îngăduiau ridicarea de noi biserici și mănăstiri și, bineînțeles, nu aveau nici cel mai mic interes să asigure întreținerea lăcașurilor existente. Popoarele ortodoxe din Imperiul turcesc erau direct amenințate în însăși ființa culturii și etnicității lor. Prin dispariția bisericilor și mănăstirilor și slăbirea sau chiar imposibilitatea ofierii cultului în slavonă sau greacă, Ortodoxia primise o grea lovitură, cu consecințe prelungite de-a lungul secolelor. Domnitorilor români le-a revenit atunci rolul de a fi *ctitori ai creștinătății* pentru toate neamurile creștine supuse Turcilor. Putem cita un vibrant document în sensul acesta, și anume demersul făcut de Mara, soția sultanului Murad al II-lea, fiică a unui despot sârb, care s-a adresat la sfârșitul secolului al XV-lea principilor din țările române, cerându-le să preia ei locul ctitorilor de odinioară.

Astfel, domnitorul Vlad Călugărul al Munteniei a primit o scrisoare prin care Mara îi cerea să sprijine bisericile ortodoxe din Imperiul turcesc, din moment ce împărații și regii care le-au ridicat dispăruseră.

Iată cum cele două principate românești au asigurat supraviețuirea spirituală și etnică a popoarelor ortodoxe supuse Otomanilor, etern debitoare nouă; iată cum au apărat ei, în fapt, întreaga comunitate creștină a Europei medievale, din care Românii fac parte cu toată ființa lor.

II. EXERCITATEA PUTERII POLITICE ȘI MILITARE DUPĂ PRĂBUȘIREA BIZANȚULUI

Am putea compara căderea Constantinopolului din 1453 cu căderea Troiei. Cel puțin așa a fost percepută catastrofa care a cutremurat întreaga creștinătate.

Din nefericire, cruciatele pornite din Vestul Europei își istoviseră suflul. În ajutorul Constantinopolului, Vestul n-a trimis trupe și ajutoare de nici un fel, cu excepția mai mult simbolică a unei corăbii genoveze, cu foarte mic număr de luptători. Totuși, creștinii din vecinătatea Bizanțului nu s-au resemnat și au pus mâna pe arme. Între eroii rezistenței se numără figuri mărețe, glorioase de Români. Din Transilvania s-a ridicat Iancu de Hunedoara; din Muntenia, Vlad Țepeș; din Moldova, Ștefan cel Mare, supranumit «atletul lui Hristos». Prin vitejia și înțelepciunea sa, românul Iancu de Hunedoara a ajuns conducătorul rezistenței creștine din Transilvania și Ungaria, ocupând chiar funcția de regent al Regatului maghiar. Fiul său, Matei Corvin, considerat de posteritate drept cel mai mare rege al Ungariei, a purtat războaie cu Turcii și a dat o mare expansiune Regatului maghiar, chiar dacă pentru nașuirea sa de obârșie nu a făcut nimic deosebit. Vlad Țepeș, asupra căruia voi stăruii mai mult, reușește să înjghebeze o alianță între Muntenia și Regatul maghiar, dar, în fapt, cu mica lui armată, îi oprește pe Turci, pe malurile Dunării românești. Cel pe care el îl înfrunta cu atâta bravură nu era altul decât însuși cuceritorul Constantinopolului, Mahomed al II-lea.

În cadrul Simpozionului Internațional «Cantacuzino», Prof. J. C. Drăgan ține prelegerea «Românii, apărători ai Europei»

Aplicând străvechea strategie militară a localnicilor, Vlad Țepeș hărțuiește considerabila armată turcă, după ce a pârjolit în prealabil întreaga regiune în care urma să înainteze armia otomană. Incursiunile făcute mai ales noaptea au devenit celebre în Europa. Astfel, într-o noapte, deghizați în Turci, Vlad Țepeș cu o mână de oșteni oțeliți, reușește să pătrundă până la cortul sultanului și n-a lipsit mult ca să-l răpună. Strategia lui Țepeș a avut efecte admirabile. Mahomed al II-lea, neînvinsul cuceritor al Țarigradului, și-a văzut tăiate liniile de comunicații și aprovizionare într-un ținut pustiit, astfel încât a fost nevoit să se retragă.

Întrucâtva, Vlad Țepeș se aseamua cu înaintașii săi, cu Mircea cel Bătrân, domnitor puternic, creator al unei economii înfloritoare și al unei armate de temut, care a impus respect Turcilor și i-au permis chiar să se amestece în conflictele dinastice dintre urmașii lui Baiazid Ilderim (Fulgerul), vestitul sultan al cărui nume inspira groază. Circumstanțele istorice nu i-au fost însă favorabile lui Vlad Țepeș și nu i-au îngăduit o domnie mai lungă. Totuși, el a rămas în conștiința istoriei românești ca un domnitor viteaz, un strateg capabil de mari fapte de arme.

Astăzi, imaginea lui Țepeș este mai mult legată de duritatea cu care încerca să asigure unitatea statului și să elimine orice manifestare de dezordine socială și nesupunere față de legi. Ușurința cu care pedepsea prin tragerea în țepă i-au creat reputația unui om violent și nestăpânit, deși cruzimea era o practică obișnuită în acea epocă. Ulterior, la acestea s-au mai adăugat fanteziile unor literați care, inspirându-se din setea de sânge a contesei Elisabeta Bathory (care asasina fecioare, pentru a se îmbăia în sângele lor), i-au conferit trăsături de vampir, ucigaș și sadic. Poate de vină este și confuzia ce se face între numele tatălui său, Drăculea, supranumit astfel ca urmare a înaltului ordin al dragonului primit de la împărăția Germaniei. De la Dragon la Drac și de aici la Dracula n-a mai fost decât un pas. Profesorul american de origine română, Radu Florescu, sprijinit de marele cărturar și istoric C.C. Giurescu, a întreprins atente cercetări pentru a demonstra lipsa de validitate a acestor confuzii, scriind valoroase studii pe această temă.

*Ștefan cel Mare,
domn al Moldovei,
(1457 - 1504),
în tabloul votiv
al ctitoriei sale
de la Dubrovăț.*

Ștefan cel Mare, figura dominantă a acestei epoci în Sud-Estul european, a devenit un «campion al creștinătății» recunoscut în actele și documentele vremii. Înzestrat cu capacități militare și administrative excepționale, Ștefan cel Mare a reușit să alcătuiască, în cei 47 de ani de domnie (1457-1504) o forță europeană antiotomană de mari proporții. Sunt bine cunoscute victoriile lui împotriva Turcilor și a aliaților acestora, Tătarii, pe care îi avea în flancul răsăritean. Alternând acțiunile militare cu înțelepte acțiuni politice, el a reușit să personifice timp de jumătate de secol Europa Antiotomană, activă și biruitoare. Regii polonezi și regii

unguri au denumit Moldova lui Ștefan cel Mare «bastion înaintat al creștinătății». Papa Sixtus al IV-lea l-a denumit «Atlet al lui Cristos». Cronicarii polonezi îl înregistrează nu numai printre cei mai de seamă conducători de oști, dar și singurul capabil să ducă o armată creștină la victorie. Nu putem trece însă cu vederea faptul că acest mare apărător al Europei nu a putut să obțină - în afară de elogiile verbale - nici un fel de susținere materială și militară pentru desfășurarea unei ofensive decisive a creștinătății, ca să nu mai vorbim despre apărarea propriu-zisă a acestui bastion european al civilizației latine, Moldova.

Ca și Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare l-a înfruntat direct pe Mahomed al II-lea, căruia i-a smuls o strălucită victorie în anul 1476. Mai puțin cunoscute sunt năvălirile Tătarilor pe care voievodul Moldovei le-a zăgăzuit și care ar fi constituit o altă mare primejdie pentru civilizația europeană, cu atât mai mult cu cât acești Tătari erau aliați cu Otomanii.

Dar, Ștefan cel Mare nu s-a acoperit numai de glorie militară. Ctitor de lăcașuri religioase și de cultură, el a creat un stil specific moldovenesc, mai ales în arhitectura bisericească și în pictura murală. În timpul lui se desvoltă rafinatele arte ale miniaturilor și caligrafiei, ale ceramicii și ale broderiei. Portretul soției sale, Maria de Mangup, reprezintă -după cunoștința noastră - prima reprezentare umană în mărime naturală realizată în arta broderiei, în Europa. Maria de Mangup era principesă bizantină din regatul bosforean al Crimeii, ultimul teritoriu de refugiu al Imperiului Bizantin, iar Ștefan cel Mare s-a considerat, și pe această cale, un continuator firesc al împăraților traco-romani de la Răsărit.

III. MARȘUL ROMÂNILOR SPRE UNITATE NAȚIONALĂ, ÎN PERSPECTIVA EUROPEANĂ

Rămase singure, rupte de Europa prin profunda pătrundere otomană, Muntenia și Moldova au fost nevoite să ajungă la o înțelegere cu Turcii. Poarta nu-și respecta tratatele semnate cu domnitorii români și cerea continuu sporirea tributului stabilit. Povara fiscală a tributului devenise atât de apăsătoare, încât epuiza substanța resurselor din Principate. Viteazul Voievod Ion Vodă cel Cumplit, încurajat de victoria imperialilor de la Lepanto, s-a adresat națiunii într-o celebră întâlnire cu ai săi, pentru a vedea dacă Românii sunt decși să se împotrivescă cu armele exploatarii otomane. Răspunsul a fost pozitiv și, după spusa cronicarului: «așa Ion Vodă umplând pe toți cu nădejde, cu glas mare strigară că lângă dânsul vor pieri cu toții, așa cum s-a și întâmplat». Poporul și-a îndeplinit jurământul și a fost alături de domn în bătălia de la Roșcani, iar voievodul a pierit eroic, după o luptă tragică și înverșunată.

În Muntenia, Mihai Viteazul a conceput și întreprins o strategie îndrăzneată: asaltarea puterii otomane în inima acesteia. Mihai Viteazul plănuia recucerirea Constantinopolului, integrând strategia sa în politica europeană a timpului. El și-a aliat Imperiul habsburgic, sperând să poată obține sprijinul necesar din partea Curții de la Viena. Pentru a constitui o bază militară și națională, Mihai a încercat să reunească pe toți Românii într-o singură țară. Și a reușit. A realizat unitatea tuturor Românilor din cele trei principate: Muntenia, Transilvania și Moldova, - demonstrând, chiar de la începutul carierei sale, abilități excepționale de om politic și neîntrecut militar.

Așa cum am arătat în lucrarea mea *Idealuri și Destine, eseul asupra evoluției conștiinței europene*, Mihai Viteazul avea relații întinse cu Imperiul Otoman și mai ales cu lumea grecească. Textual: «cunoștea atât aspirațiile spre libertate ale popoarelor supuse Turcilor, cât și puterea militară reală a Imperiului Otoman. El se hotărăște să obțină domnia Țării Românești și câștigă competiția pe piața constantinopolitană oferind mai mult decât oricare alt pretendent și angajându-se, în același timp, să plătească toate datoriile contractate de predecesorii săi în scaunul țării».

Astfel, capătă tronul cu ajutorul cămătarilor și ienicerilor, într-un timp relativ scurt. Sosit în țară și înscăunat domnitor, Mihai ia măsuri rapide pentru consolidarea finanțelor și stabilește o alianță antiotomană cu domnul Moldovei și principele Transilvaniei. Sigismund

*Putna.
Acoperământul
Mariei de Mangup.*

Bathory îi impune condiții dure, umiltoare chiar, pentru realizarea acestei alianțe, însă Mihai Viteazul, cu înțelepciune politică, le acceptă, punând mai presus de sensibilitatea sa personală interesele constituirii unui front european antiotoman. El reușește să înfăptuiască Unirea Țării Românești cu Transilvania și Moldova, din nefericire numai pentru o scurtă perioadă de timp.

IV. FORTĂREAȚA OCCIDENTULUI

O caracteristică a politicii europene practică de domnitorii Principatelor Române a fost strategia diplomatică și politică, în locul războiului propriu-zis. Accentul mare pus pe mijloacele diplomatice ale politicii apar chiar într-o formă de enunțuri generalizatoare, în celebrele *Învățăături ale lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*. Neagoe însuși a desfășurat o activitate diplomatică pe lângă marile puteri, atrăgând atenția asupra importanței europene a libertății și independenței țărilor românești. Scurta dar apriga perioadă a luptelor pentru independență purtate de Radu de la Afumați între 1522-1529 a reușit să impună respect Porții Otomane, care s-a văzut obligată să recunoască dreptul la suveranitate al Munteniei și Moldovei.

După prăbușirea Ungariei, în 1526, în urma luptei de la Mohaci, Regatul maghiar a fost dislocat. Turcii au ocupat o mare parte a Ungariei, iar Habsburgii au încercat să cucerască Transilvania. În această încleștare, rolul Românilor nu a fost deloc mic. Petru Rareș a utilizat cu multă abilitate conflictele dintre Otomani și Habsburgi și a obținut stăpânirea unor părți importante din Transilvania, în special zone de intensă romanitate. Intențiile lui erau însă mult mai mari, vizând refacerea operei lui Mihai Viteazul, dar de astă dată, bazat pe ideea clară că populația românească din Ardeal tindea spre unire cu Români liberi.

Realitatea acestor aspirații constituia o evidență care nu poate fi contestată. Într-un document semnificativ, Isabela, soția lui Ioan Zapolya, pune în lumină unitatea de limbă și credință a Românilor din Transilvania cu cei din Țara Românească și Moldova. La rândul lor, exponenții vieții culturale visau înfăptuirea unei Dacii care să aducă unitatea națională în cadrul unității geografice a spațiului românesc. Acești umaniști, formați în școlile latinești din Polonia, sunt istorici, gânditori politici, literați și mari patrioți. Așa-zii «cronicari» Grigore Ureche, Miron Costin, Ioan Neculce reprezintă un moment literar de înaltă strălucire, în care s-a făurit o limbă literară românească ce modelează până astăzi potențialul creator al limbii române.

În întregul secol al XVI-lea se manifestă puternic tendințele voievozilor români de a găsi în Austria și Polonia parteneri capabili să-i susțină în lupta pentru apărarea identității și independenței naționale. Petru Rareș se adresează împăratului Ferdinand I cu un proiect de alianță militară, oferindu-se să sprijine o cruciată pentru eliberarea Constantinopolului. Cu toate dezamăgirile suferite în oscilantele atitudini și în ezitățile Puterilor europene, voievozii români nu și-au pierdut speranța și au continuat lupta pentru mobilizarea națiunilor creștine din Europa, în vederea stăvilirii forței otomane. Aceeași tendință se manifestă fără abatere și în secolul al XVII-lea până la începutul secolului al XVIII-lea, când Turcii au instaurat dinastiile fanariote, întrucât pierduseră orice încredere în Români. Acest moment este marcat de trecerea pe față a învățatului domnitor Dimitrie Cantemir de partea armatei pravoslavnicilor țarului Petru cel Mare. Dimitrie Cantemir a fost o mare personalitate europeană, pe care filosoful de prestigiu al epocii, Leibnitz, l-a făcut membru al Academiei din Berlin și, în această calitate, a fost solicitat să scrie celebra monografie intitulată *Descriptio Moldaviae*.

Românul Dimitrie Cantemir este primul autor al unei istorii a Imperiului turc, iar cea de a doua istorie științifică completă a Otomanilor avea să fie scrisă cu două secole mai târziu, tot de un român, de Nicolae Iorga. Titlul lucrării lui Cantemir este *Historia incrementorum atque decrementorum aulae Othomanicae (1715)* și ea a ajuns să fie cunoscută în Occident în anul 1734, printr-o traducere engleză. Tot academia berlineză i-a cerut lui Cantemir și o istorie a Românilor, pe care el a scris-o mai întâi în latinește și apoi a tradus-o în limba

română, sub titlul *Hronicul vechimii romano-moldo-vlahilor (1718)*.

Acest strălucit filosof a mai scris un tratat despre religia mahomedană, o lucrare de logică, una de metafizică și a tipărit în grecește *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau județul sufletului cu trupul*, lucrare filosofică de o uimitoare asemuire cu Dialogurile de mai târziu ale lui Leopardi, *Dialogo della Natura e di un'Anima*, *Dialogo della Natura o di un Islandese*. Este interesant de semnalat cum ideea străvechiului banchet platonician este încorporată de Cantemir în conceptul de Divan. Nici până azi cultura europeană nu dispune de o analiză profundă a filosofiei lui Dimitrie Cantemir spre a-l putea situa cum se cuvine în galeria celor ce au făurit și cizelat conștiința europeană.

Fortăreață militară și politică a creștinătății în podișul Carpaților, străjuit de Dunăre, Tisa și Nistru, devine astfel o citadelă culturală. Nu trebuie uitat că Antioh Cantemir, fiul lui Dimitrie Cantemir, a devenit în exil primul autor de literatură cultă a Rusiei țariste, tot așa cum Petru Movilă a fost creatorul și renovatorul sistemului bisericesc și cultural panslav, citor al universității de la Kiev - Ucraina, azi U.R.S.S. Existau însă tendițe de orientare extrem-occidentală. Astfel, Stolnicul Cantacuzino, un mare erudit, recunoscut de contemporani, a urmat studiile la Padova, unde a rămas câțiva ani. El este autorul unei remarcabile lucrări, *Istoria Țării Românești*, fiind un pionier al relațiilor culturale dintre România și Italia.

Cu aproximativ un secol în urmă, Despot Vodă a creat Academia de la Cotnari, o școală de limba latină, prin care urmărea să occidentalizeze Moldova.

V. ASEDIIUL VIENEI

Conștiința succesiunii funcției Bizanțului apare într-o formă și mai puternică prin ridicarea la tron a familiei Cantacuzino. N. Iorga demonstrează și justifică, în *Byzance apres Byzance*, tema că domnitorii români erau conștienți de preluarea succesiunii legitime în țările românești a Imperiului Roman de Răsărit. Însă numai în secolul al XVII-lea, prin familia Cantacuzino, această concepție devine o idee dinastică. Familia Cantacuzino descindea din ultimii împărați ai Bizanțului și ea s-a refugiat în țările române, unde a jucat, la început, un rol eminent cultural, exercitând însă în toate domeniile o puternică influență sub domniile lui Matei Basarab și Vasile Lupu.

În apropierea palatului imperial de mai târziu, la Schönbrunn, Șerban Cantacuzino a ridicat o cruce mare, drept amintire a trecerii Românilor pe aceste meleaguri, având în inscripție afirmarea unui principiu sfânt: «nici un creștin nu va lupta împotriva creștinilor». Tratatul secrete duse de Șerban Cantacuzino în vederea ieșirii din tabăra otomană nu au dus însă la succesul așteptat. De asemenea, au rămas izolate acțiunile sale de răsculare a Sârbilor și Bulgarilor prin intermediul patriarhului de la Peci și al lui Gheorghe Brancovici, fratele mitropolitului din Transilvania. Nu a avut, de asemenea, succes în tratativele secrete cu Petru cel Mare, deși Șerban Cantacuzino era cu sinceritate hotărât să alcătuiască o mare oaste, pentru a reinnoi lupta pentru libertate.

În cei zece ani de domnie, Șerban Cantacuzino a urmărit cu perseverență idealul împăraților bizantini, al căror descendent se considera pe bună dreptate, de vreme ce proiecta eliberarea Constantinopolului și a adoptat stema bizantină a vulturului cu două capete. În acest sens, există o mărturie interesantă a cronicarului Neculce, care, într-o savuroasă limbă românească, scria despre domnitorul muntean că «gândul și gătirea lui au fost să fie împărat la Țarigrad». De altfel, Vasile Lupu, domnitorul moldovean, era considerat de popoarele căzute sub Otomani «bazileul» capabil să elibereze Constantinopolul și același ideal fusese urmărit de Mihnea al III-lea, la puțină vreme după Vasile Lupu. Mihnea năzuise să realizeze o armată cu care să treacă Dunărea și, răsculând popoarele subjugate, să ajungă la Constantinopol.

Foarte activ în rolul politic jucat dincolo de hotarele țării sale, Șerban Cantacuzino a intervenit în afacerile religioase din Transilvania, a purtat tratative și a făcut proteste la Moscova împotriva fărâdelegilor săvârșite de Tătari în Bugeac. Tot așa, a reacționat energic față de o serie de samavolnicii ale Turcilor.

Primul exponent al dinastiei Cantacuzino, Șerban Cantacuzino, devine domn al Țării Românești în 1678, domnind până în anul 1688. Decis să intre efectiv în politica europeană, după căderea Belgradului sub imperiali și incursiunile acestora în Țara Românească, intră în tratative cu Curtea de la Viena și capătă asigurarea că va fi sprijinit în lupta pentru independența principatului dintre Carpați și Dunăre. Înainte de a trece în tabăra Occidentului, pentru a se alătura luptei împotriva Turcilor, Șerban Cantacuzino formulează unele pretenții care, din păcate, nu i-au fost acceptate. Cantacuzino cerea Banatul (Lugoj, Caransebeș, Lipova, Mehadia) și vechiul feud al Almașului. Cerea domnie ereditară și autoritate absolută a domnitorului în interiorul Țării Românești, precum și în Moldova. Răspunsurile Curții vieneze au fost evazive și au combătut ideea dinastică cu argumente «democratice», optând pentru «alegerea» domnitorului de către popor, așa încât să nu ajungă la tron, «oameni răi dintr-un neam pe care obștea nu-l va pohti», să nu se impună «tirani» asemenea sultanilor și să se mențină regimul nobiliar.

Șerban Vodă Cantacuzino

Din politica sa externă, se vede că Șerban Cantacuzino pregătea cu tenacitate elementele de independență (organizarea unei oști în țară, relații cu statele balcanice, atitudine activă nu neutrală, ruperea relațiilor cu Turcii). În războiul dintre Imperiul Otoman și Liga alcătuită de Austria, Veneția, Polonia și Rusia (Liga Sfântă), Șerban Cantacuzino este constrâns să apară în tabăra turcească cu 4.000 de oameni. El și-a încărcat tunurile cu ghiulele de paie, a sfătuit pe Marele Vizir să nu bombardeze orașul cu intensitate, spre a dăruia Sultanului «o pradă intactă» și l-a îndemnat, de asemenea, pe Pașa de la Buda să nu accelereze căderea Vienei, deoarece și-ar slăbi propria sa poziție de influență și autoritate, sporite în condițiile campaniei militare. În același timp, Șerban Cantacuzino transmitea informații celorlalți șefi militari creștini: ducele Lorenei și regele Poloniei, Ian Sobiețki, pe care îi îndemna să grăbească marșul pentru a veni în ajutorul Vienei asediate. Pe generalul care comanda apărarea Vienei, contele Sterenberg, l-a îndemnat să reziste și să nu se predea Turcilor, deoarece forțele eliberatoare se apropiu de Viena.

În felul acesta, Șerban Cantacuzino i-a ajutat pe imperiali din interiorul lagărului turcesc, comunicând date precise privitoare la efectivele și mișcările păgânilor. Generalul imperial Wallenstein avea să califice acțiunile lui Cantacuzino drept «frumoase fapte mării ta ai făcut în vremea înconjurării Vienei».

Despre Șerban Cantacuzino am putea spune că a îndeplinit cu adevărat acel rol de ctitor, dorință secretă a Mării, urmașa despotului sârb, ajunsă soție de sultan.

Ca și în cazul celorlalți domnitori, care au participat activ la soluționarea problemelor politice și militare de apărare a Europei, Șerban Cantacuzino a fost un mare voievod al culturii. Sub el și sub urmașii lui direcți au înflorit artele, literatura, istoriografia și mai ales arhitectura. De la Șerban Cantacuzino înainte apare «stilul cantacuzinesc», înfățișat de frumosul palat de la Mogoșoaia, de lângă București, de arhitectură bisericească munteană, cu capodopere la Sinaia (astfel numită după pelerinajul la Sinai și Ierusalim al postelnicesei Maria Cantacuzino), mănăstirea Hurezi etc. O influență occidentală asupra acestui stil poate fi descifrată în loggiile de tip italian, pe care le văzuseră în călătoriile lor de studii Stolnicul Constantin Cantacuzino și Spătarul Mihai Cantacuzino, în Italia.

Perenitatea numelui lui Șerban Cantacuzino pe plan cultural este asigurată însă de apariția traducerii și tipăririi primei *Biblie* în limba română, despre care G. Călinescu, în monumentală *Istorie a literaturii române* (Ediția Nagard, Milano, p. 14) scrie următoarele: «Biblia de la București a lui Șerban Cantacuzino din 1688 este pentru limba română ceea ce este pentru cea germană Biblia lui Luther. În precuvântarea erudită la Biblia din 1688, cartea este oferită ca o lumină în *sfeșnic* Românilor de preste tot: Rumânilor, Moldovenilor și Ungro-Vlahilor. Și de fapt Biblia apare ca un document de consolidare a limbii literare. Textul este viu și astăzi».

VI. EPILOG

Am stăruit mai mult asupra dimensiunilor europene ale rezistenței românești orientale în fața pericolului otoman până la Șerban Cantacuzino, deoarece ideile noastre au gravitat în jurul sărbătoririi de azi. Ceea ce a urmat imediat după Șerban Cantacuzino a fost o continuare a aceleiași strategii externe a Românilor și poate ar fi meritat să vorbim și despre Constantin Brâncoveanu, o figură de mare complexitate, dar în esență un continuator al aceleiași orientări externe. De altfel, Constantin Brâncoveanu era înrudit cu Șerban Cantacuzino.

Ceea ce a urmat, se știe: epoca fanarioților, în care domnitorii devin niște funcționari greci ai Porții Otomane în principate. Dacă din punct de vedere politic, domnitorii fanarioți n-au avut inițiative de politică externă și, deci, aparent, participarea Românilor la viața Europei a fost mult slăbită, în schimb ei au jucat un rol cultural de europenizare internă, întrucât în timpul lor cultura franceză își începe penetrația în cele două principate.

După un secol, cât a durat epoca fanariotă, Româniile au luat din nou inițiativa, ajutând eliberarea Greciei, prin finanțarea și organizarea în Principate a oștirii lui Ipsilanti. În cele două state libere românești renașterea națională s-a sincronizat perfect cu mișcările culturale din Vest. S-au creat armate naționale în Moldova și Muntenia și astfel s-a trecut la pregătirea marelui război pentru independență din 1877.

Toate aceste trăsături și tendințe ale istoriei Românilor arată că poporul nostru a socotit întotdeauna că face parte integrantă din Europa, în sens politic, militar și cultural. Așadar, istoria Românilor nu poate fi înțeleasă decât în lumina semnificației legăturilor neîntrerupte cu Europa, alături de Europa, legături pe care le-a menținut și pentru salvagardarea căroră a recurs la toate mijloacele, la diplomație și războaie, la intensificarea circulației ideilor și valorilor culturale, religioase, spirituale în general.

Poporul român a dat Europei nu numai eroi, cruciați, oameni politici, sfinți, soldați și cărturari de marcă, dar a jucat și rolul magistral definit de Iorga în *Byzance apres Byzance: Românii au purtat nestinsă făclia Romei*, preluată de la Imperiul prăbușit al Răsăritului și au iluminat cu această torță creștinătatea de confesiune ortodoxă, atât cât a trebuit și cât a putut.

Astăzi, la această mare sărbătoare, punând în lumina adevărului rolul european îndeplinit cu cinste de Români la porțile Occidentului, care cu noi începe, la Dunăre și în Carpați, nu facem decât un act de justiție imperios necesar în aceste momente de cumpănă și de mare confuzie internațională.

175 de ani de la nașterea lui Simion Bărnuțiu

UN URIAȘ FIU AL ȚĂRII SILVANIEI ȘI AL NEAMULUI ROMÂNESC

La capătul acestei veri a anului 1983 s-au împlinit 175 de ani de la nașterea lui Simion Bărnuțiu, unul dintre cei mai mari fii ai Țării Silvaniei și ai Neamului Românesc din veacul trecut. La ceasul de cumpănă, când în fața istoriei Transilvaniei se prezenta hora vieții sau hora morții, clar văzătorul nostru înaintaș a jucat cărțile pe față, respingând lanțurile naționale și sociale.

Figură enciclopedică, dispunând de o solidă cultură, adunată în școlile din Șimleul Silvaniei, Carei, Blaj, Sibiu, Viena, Pavia, în cei mai puțin de 54 de ani de viață, el a adunat informații prețioase de limba latină, informații istorice, antropologice, teologice, filozofice și de drept internațional, în care și-a luat, dealtfel, doctoratul.

Pentru ideile sale înaintate a fost scos din învățământul patronat de cultul de la Blaj. După 1848, poliția imperială l-a obligat să părăsească Viena. Pentru convingerile sale de dreptate și echitate națională și socială a înfruntat o viață incomodă, plină de privațiuni. Ultima parte a vieții și activității sale, mai puțin de zece ani, s-a integrat în viața culturală a Moldovei, având bucuria de a vedea înfăptuirea Unirii Principatelor Române, de a-l iubi și sprijini pe Alexandru Ioan Cuza, răspândind de la catedra universitară din Iași lumina dragostei de neam și țară. Ca mai înainte, și acum a luat poziție fermă împotriva mării proprietăți, a averilor mănăstirești latifundiare, împotriva ignoranței și a superstițiilor. Îmbolnăvindu-se grav, în plinătatea forțelor sale creatoare, s-a stins din viață la 16 mai 1864, în drum spre casă, Bocșa Română, în comuna Unguraș, la numai câțiva kilometri de vatra părintească.

Celebra sa cuvântare de la Blaj, din 1848, a fost cunoscută și apreciată de însuși Karl Marx. Pronunțând discursul său la 2-14 mai,

Simion Bărnuțiu a devenit unul dintre cei mai de seamă conducători ai acelor vremuri încrâncenate. Judecățile hotărâtoare pentru destinele neamului său amenințat au fost pe cât de clar gândite, pe atât de precis expuse. Bărnuțiu susținea că între libertate și cultură există o strânsă interdependență, cum este și aceea dintre naționalitate și libertate: «Dacă e nimicită libertatea poporului fără naționalitate, e nimicită totodată și cultura și fericirea aceluia, fiindcă fără de libertate nu e cu putință cultura». Libertatea națională este o parte componentă a omenirii, căci, arăta Bărnuțiu: «Când zic națiune, atunci înțeleg persoana unui popor întreg, care se leagă între sine cu aceeași limbă și datini... Când vorbesc de omenire, atunci înțeleg toate națiunile, căci cine va zice că națiunile nu sunt părțile omenirii?»

Orientarea spre popor este expusă în termenii cei mai convingători: «Deci, fraților, nu vă uitați la pretensiunile Ungurilor cele nedrepte, nici la acei puțini înșelați și înșelători dintre noi care, în speranța lefilor ce așteaptă în împărăția ungurească, țin cu Ungurii și zic că apără onoarea și salutea națiunii noastre; considerați că aceștia sunt datori a lătra pentru osul ce li-l aruncă străinii, ca să latre pe frații lor și să muște pe națiunea și mama lor însăși. Feriți-vă de ei, căci nu sunt Români. Căutați la această națiune de Români care strigă în numele a toată națiunea: să nu ne ducem la masa libertății ungurești, căci bucatele ei sunt toate înveninate; să nu ne vindem țara și limba, căci pierzându-se o dată, nu se mai poate câștiga. Uniți-vă cu poporul toți, preoți, nobili, cetățeni, ostași, învățați și vă consultați cu un cuget asupra mijloacelor reînvierii naționale, pentru că toți suntem fii ai aceleiași mame și cauza este comună.

Țineți cu poporul toți, ca să nu răătăciți, pentru că poporul nu se abate de la natură, nici nu-l trag străinii așa de ușor în partea lor, cum îi trag pe unii din celelalte clase, care urlă împreună cu lupii și sfâșâie pe popor dimpreună cu aceștia. Nu vă abateți de la cauza națională de frica luptei; cugetați că alte popoare s-au luptat cente de ani pentru libertate!»

Nici-un transilvănean, până la Bărnuțiu, n-a înfățișat mai viguros și mai mișcător nenorocita viață a țăranelor române înjugate la toate servitutiile feudale. Profetice și de un democratism intransigent, de un cald umanism românesc și cu conștiința că apără națiunea sa - așa ne apar astăzi cuvintele de atunci: «Au dacă presimțesc rândunelele apropierea verii și a iernii și animalele furtuna cea grea și dacă unii oameni își spun mai înainte chiar și ora morții, o ginte întregă să nu presimtă pericolul ce i se amenință, un popor întreg să steie nemișcat ca piatra când îi bate ora fericirii și să tacă ca un surd și mut, când i se trage campana de moarte? Aceasta ar fi un lucru în contra naturii și de tot cu neputință. Inima Românilor a bătut totdeauna pentru libertate!»

Recitind discursul istoric din 2-14 mai 1848, constatăm că el este ca un fluviu în imposibilitatea de a fi oprit sau abătut din cale. Simion Bărnuțiu a pronunțat atunci un crez național, o demnitate greu ofensată, redeșteptată din amorțire! Principiile fundamentale de la Blaj au rămas neschimbate, căci sunt adevăruri veșnic valabile: «Tot ce ajută și împiedică libertatea națiunii, tot ce lărgeste libertatea, aceea crește prețul și înalță demnitatea națiunii. Pentru libertate își pune averea și viața; libertatea e coarda inimii cea mai personală, proprietatea ei cea mai națională, inima ei, sufletul ei, ornamentul ei» -spunea marele patriot. Mai departe, el sublinia că: «Așa este, fără naționalitate nu e libertate, nici lumină nicăierea, ci pretutindeni numai lovituri, întuneric și amorțire. Ce este apa pentru pești, aerul pentru zburătoare și pentru toate viețuitoarele, ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare, aceea e naționalitatea pentru fiecare popor (...). Naționalitatea e libertatea noastră cea

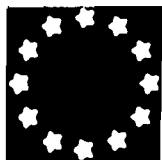
din urmă și limanul mântuirii noastre viitoare (...). De 1700 de ani se luptă Neamul Românesc în depărtata Dacie (...) și ancora aceasta a ținut nava română în contra tuturor valurilor de nu s-a scufundat!»

«Așa fraților - spunea Simion Bărnuțiu -, aduceți-vă aminte atunci că vă strigă din mormânt străbunii noștri: fiilor noi încă am fost nu o dată în împrejurări grele, cum sunteți voi astăzi, și de multe ori am suferit doară și mai mari rele decât voi; fost-am cu Goții, dar nu ne-am făcut Goți; fost-am cu Hunii, dar nu ne-am hunit; fost-am cu Avarii și nu ne-am avarit; fost-am cu Bulgarii și nu ne-am bulgărit; cu Rușii și nu ne-am rusit; cu Ungurii și nu ne-am uncurit; cu Sașii și nu ne-am nemțit. Așa este, fiilor, nu ne-am uncurit, nu ne-am rusit, nu ne-am nemțit, ci ne-am luptat ca Români pentru pământul și numele nostru, ca să vi-l lăsăm vouă dimpreună cu limba noastră cea dulce ca cerul sub care s-a născut; nu vă nemțiți, nu vă rusiți, nu vă uncuriți nici voi, rămâneți credincioși numelui și limbii voastre, apărați-vă ca frații, cu puteri unite, în pace și în rebel; vedeți cum ne-am luptat noi pentru limba și romanitatea noastră; luptați-vă și voi și le apărați ca lumina ochilor voștri (...).» (Citate extrase din *Simion Bărnuțiu, Raporturile Românilor cu Ungurii și principiile libertății naționale - Discurs rostit la 2-14 Mai în 1848 la Români*, Ed. științifică și enciclopedică, București 1982).

Strălucit fiu al Neamului Românesc, totdeauna în inimile noastre, cât veșnicia adevărilor imprescriptibile pe care le-ai rostit, părinte al credinței poporului nostru, Simion Bărnuțiu, te cinștim și te iubim la fel ca pe Voievodul Gelu, pe Nicolae Bălcescu, pe Avram Iancu! Voi, câte doi, ați fost luptători intransigenți cu armele cuvântului și cu dreptul armelor mântuitoare!

Părinte din Bocșa Română a Sălajului, îmbrățișăm pe de-antregul credința lui Nicolae Iorga, declarată în cartea sa «Oameni care au fost»: «După trecerea de mulți ani (...) afirmația lui Bărnuțiu ne stăpânește, ne luminează și ne încălzește».

AUREL D. CÂMPEANU

GÂNDURI PE TEMA BASARABIEI

de ONISIFOR GHIBU

Continuarea scrisorii Organizației Românilor basarabeni din București - din numărul precedent

...Nu v-am mulțumit îndată și n-am relevat nimic din adevărurile pe care le-ați expus așa de luminos; cauze de ordin intim ne-au împiedecat; și acum, când a trecut și incidentul acela penibil provocat de oficiali rusești din Basarabia cu serbările lor, vă rog să binevoiți a-mi permite ca să relev cel puțin ideea predominantă între celelalte idei din articolele Dvoastre în chestiune, exprimată astfel:

...«Noi așteptăm lumină de la Răsărit, dar nu o vedem. Singurul lucru pe care îl simțim și îl vedem este că oamenii de stat ai Rusiei, drept pedeapsă dumnezeiască, sunt lipsiți de minte, ei nu se sinchiesc» etc...

O, mare adevăr ați spus ! Greșelile diplomației rusești nu se pot explica altfel. Ele, cu necesitate, au tras după sine pedeapsa justiției divine ce a lovit cu atâta severitate întreaga Rusie. Toată lumea a văzut greșelile, numai oamenii de stat ai Rusiei n-au voit să le vadă și e probabil că nici n-au simțit severitatea pedepselor la cari au fost supuși și ei și întreaga Rusie. Las să vorbească în această privință evenimentele, a căror exactitate este mărturisită chiar de documente oficiale existente și necontestate de nimeni:

După răpirea Basarabiei, la 1812, și după toate celelalte încălcări ale oștilor rusești pe pământul Moldovei, la 1877 Rusia iar își trimite armatele peste Prut, la noi, sub același pretext de a protege și de a libera pe creștini de sub jugul otoman. De astă dată însă arată o cu totul nouă și ne mai văzută față a diplomației sale și anume: se preface că acum nu mai urmărește nici o cucerire de teritorii și încheie chiar o convențiune cu guvernul român, datată 4(16) aprilie 1877, prin care țarul Alexandru al II-lea se obligă a menține și a face să se respecte nu numai drepturile politice ale statului român, ci și de a respecta și apăra integritatea teritoriului său. În ceea ce privește cooperarea oștilor române cu cele rusești în războiul care începea, mândra oficialitate rusească, în orgoliul său, o împinge pe toată linia, nici nu vrea să audă de o asemenea idee.

Nu trecu însă mult și comandanții oștirilor rusești fac greșeli peste greșeli, nu văd importanța strategică a Plevnei, lasă pe Osman pașa de la Vidin ca să se fortifice acolo cu 40.000 de Turci și, după ce, în cele două mari atacuri de la 8 și 18 iulie, Rușii sunt zdrobiți cu desăvârșire, având 11.000 de ostași și 250 ofițeri morți pe câmpul de luptă, iar restul scapă numai prin fugă, lăsând pe răniți iataganului păgân, ca să-i măcelărească, - atunci mândrul panslavist, țarul Alexandru al II-lea, cu tot orgoliul său și desconsiderarea arătată mai ieri armatelor românești în chestia cooperării la trecerea peste Prut, a uitat acum repede totul și

trece noaptea podul de la Șiștov, peste Dunăre, în zăpăceala și spaima ce dominau în acel moment, ca să-și caute siguranța la Zimnicea, pe pământul ospitalier al țării noastre. Tot acum își aduce aminte și de oastea aceea a cărei cooperare o respinsese cu atâta trufie, vede folosul atât de prețios ce-i pot da cei 50.000 ostași români, care mai aveau la spatele lor încă un alt asemenea număr de rezerviști. Și cum, până la sosirea ajutorului din Rusia așteptat, trebuia să treacă timp îndelungat, în care desigur că avântului luat de Turci putea să urmeze, inevitabil, o zdrobire generală și aruncarea resturilor oștirii rusești înapoi peste Dunăre, pentru compromiterea întregii campanii - în aceste momente de desnădejde, marele duce Nicolae, comandantul suprem al oștirilor rusești, chiar din ordinul țarului, apelează la Domnitorul nostru, Carol I, adresându-i la 19 iulie, a doua zi după înfrângere, cunoscuta de toți telegramă, în următoarea cuprindere:

«Turcii, adunând cele mai mari masse de trupe la Plevna, ne zdrobesc. Rog să faci fuziune, demonstrațiune și, dacă se poate, să treci Dunărea cu armata, după cum dorești. Între Jiu și Corabia demonstrațiunea aceasta este neapărat necesară pentru înlesnirea mișcării mele. Nicolae».

Apoi, fiindcă spaima se întetise peste toți, peste tot, și oștile Românilor nu mai treceau Dunărea, la 9 august, ducele Nicolae repetă aceeași rugămintă printr-o altă telegramă către Domnitorul nostru, care sună astfel: «Când poți să treci Dunărea ? Treci mai curând. La Șișta este înverșunare. Mai multe atacuri au fost respinse de dimineață 9 august. Bătăliile continuă și noaptea. Nicolae».

Unde a fost ochiul ager și vigilent al oamenilor de stat ai Rusiei, ca să vadă în toate acestea voia lui Dumnezeu și avertismentul justiției sale divine ?

Domnitorul nostru, în generozitatea sufletului său, n-a precupețit momentul și nici nu și-a putut imagina, că cu toată convențiunea scrisă pentru integritatea teritoriului României și cu toată această atât de critică poziție a oștilor rusești, oficialitatea rusească ar mai fi capabilă să nutrească intențiuni ascunse și dușmănoase României.

El dă ordin armatelor române să treacă Dunărea, primind comanda supremă a tuturor trupelor rusești din jurul Plevnei cu colaborarea celor române și, punând toată capacitatea lui militară, îndreaptă erorile comise și, după planul său nou de luptă, Plevna în curând cade. Cu predarea lui Osman pașa, soarta războiului se schimbă și în definitiv Turcia este cu totul învinsă și nevoită a cere pace.

Și care a fost răsplata României din partea aceluiași țar, a aceluiași principe Gorceacov și a celorlalți diplomați ai Rusiei ? Prin Congresul de la Berlin ni s-au răpit iarăși cele trei județe din sudul Basarabiei, pe care le dobândisem prin Convenția de la Paris, în urma războiului din Crimeea. N-a fost posibil să se înmlădie orgoliul țarului Alexandru al II-lea și a(l) celorlalți panslaviști din oficialitatea rusă, spre a renunța la jertfa cerută nouă. Iar când Domnul, guvernul, camerile și tot poporul românesc s-au rostit cu toții categoric că nu vor consimți la această deposedare, prințul Gorceacov, în numele aceluiași țar, Alexandru al II-lea, nici mai mult nici mai puțin, a amenințat mai întâi cu răpirea acelor trei județe și apoi cu ocuparea României și dezarmarea oștilor sale.

Dar, mă rog, pe care oști să le dezarmeze ?... Pe acele, la al căror ajutor mai ieri a apelat însuși împăratul prin fratele său ducele Nicolae, în primejdie, colo la Șiștov, când fugea spre Zimnicea ! Pe acele oști prin a căror vitezie și sacrificii de sânge s-au salvat onoarea și întreaga situațiune a războiului Rusiei !!!

Diplomații Congresului de la Berlin, țarul Alexandru al II-lea, prințul Gorceacov și toți panslaviștii cari au coroborat la această nelegiuire, în aparența puterii lor lumești și-au închipuit că totul s-a sfârșit ! Mai toți ei - nimicnicia vremii - și-au închis ochii de veci, au plecat din lumea aceasta, dar totul încă nu s-a sfârșit. Au plecat, de asemenea, și toți cei cari au pironit pe cruce pe Mântuitorul lumii, au plecat Ana și Caiafa, a plecat Pilat din Pont, cu toți cei cari strigau: Să se răstignească !... Nedreptatea criminală însă a rămas și mereu strigă la cer: răsbunare !...

Puterea dreptății și a adevărului este invincibilă și indestructibilă. Ea trăiește vecinic, pentru că așa cere simțirea morală a inimii noastre, a tuturor, așa este voia lui Dumnezeu, și

de aceea crimele și nedreptățile nu rămân niciodată fără sancțiune.

Ce este un veac în infinitatea acestei lumi?...Fie și acela așa de lung, de urgie, de când s-a răpît pământul nostru sfânt și iubit al Basarabiei, de când frații noștri sunt lipsiți de orice cultură națională, de când sunt opriți a-și face rugăciunile către Dumnezeu în biserică în graiul părinților noștri, de când sunt mereu duși în diferite răsboaie ale Rusiei și puși în primele rânduri ale focului ucigător al luptelor, spre o mai sigură exterminare...

În timpul războiului ruso-japonez, după primele înfrângeri ale oștilor rusești, la St. Petersburg, cu prilejul unui Te-Deum, când s-au sfințit drapelurile și s-a binecuvântat oastea nouă gătită de drum spre Manciuria, Înalț Prea Sfinția Sa Mitropolitul Rusiei și-a făcut și acolo în public toată datoria dojenitoare pentru slăbirea credinței pravoslavnice. Dar glasul său a răsunat în pustiu ! Căci evenimentele ce s-au desfășurat au dovedit că numărul celor buni și drepti a fost copleșit de prevaricatori și fraudatorii banului public, de trădători, de alcoolici, de prostituate și de tot cortegiul corupțiunii. Iată pentru ce oștile rusești au fost așa de cumplit zdrobite de Japonezi, pentru că acele oști n-au fost capabile să câștige nici o victorie. Au stat numai să fugă și, în această fugă, poate, ca și în 1877, semeția oficialității ruse s-a uitat în dreapta și în stânga, ca să găsească vre un mijloc de scăpare, dar acolo, pe marginea fluviului Amur, pe undeva, nu mai era o altă țară ospitalieră ca a noastră de pe malurile Dunării, nu mai era un alt popor bun și blând ca poporul nostru românesc, și nici o oștire vitează sub conducerea înțeleptului, generosului și atât de iscusitului strateg, Domnul nostru, Carol I, către care să-și mai gârbovească și de astă dată orgoliul său trufaș, cerându-i ajutor de salvare !

Și-a adus aminte însă că Imperiul Rusiei stăpânește și o porțiune de Români moldoveni în Basarabia, urmași ai neîntreцуților luptători viteji de-ai lui Ștefan cel Mare de odinioară, a ridicat dintr-însa un număr ca la 14.000 de ostași, frați ai noștri, i-a târât și pe ei în război, dar totul a fost în zadar. Acești frați, puși în fruntea oștilor rusești, au pierit până la unul, sacrificați pe altarul sancțiunii în care s-a manifestat divină justiție cu atâta putere !

Astfel, în răpirea iubitei noastre Basarabii și în urgia grozavă pe care oficialitatea rusă a deslănțuit-o pentru desnaționalizarea și exterminarea fraților noștri moldoveni de acolo, nu se vede puterea de viață a poporului rusesc. Dimpotrivă, această nedreptate nu-i decât una din proeminențele vizibile ale stării morbide în care se află moralul oficialității rusești, alături de celelalte excrescențe ale celorlalte păcate ce au copleșit sufletul ei, determinate în chip fatal prin slăbirea pravoslavniciei credințe creștine, pentru care marii sacerdoți ai Rusiei au ridicat și ridică mereu glasul lor, precum îl ridicați și d-voastră în scrierile d-voastră.

Sub imperiul acestei credințe nestrămutate, împlinirea secolului de la răpirea Basarabiei nu s-a putut serba la «Organizațiunea culturală a Românilor basarabeni» de la noi, decât numai în cea mai adâncă jale și rezerva cuvenită unui asemenea moment.

În cele 15 zile de doliu, pe care l-am ținut, s-a înălțat la noi, în fiecare zi, dimineața și seara, o rugăciune întocmită ad-hoc și în spiritul Sfintei noastre Biblii, rugăciune din care trei exemplare am onoare să vi le prezint și d-voastră odată cu aceasta.

Fie ca umila noastră plângere să fie primită înaintea milostivului nostru Dumnezeu, și voia Lui să se facă așa precum ne-am rugat și pentru noi și pentru vrășmașii noștri».

Devotatul D-Voastră

I. COSTESCU

Directorul «Organizației culturale a Românilor basarabeni»

București, Str. Cometa, nr. 88

Va urma

Un nou sfânt român

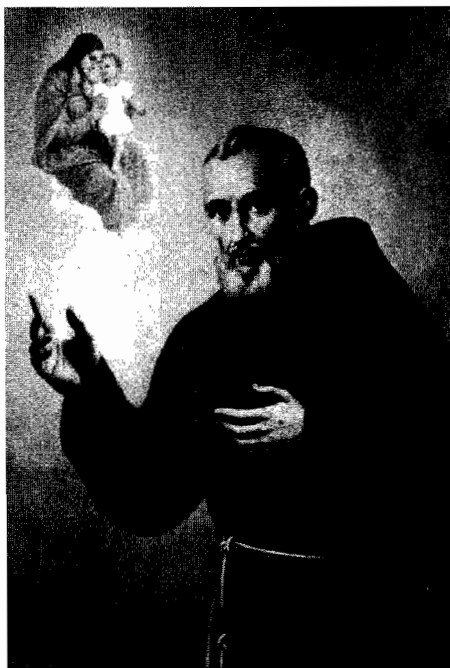
IEREMIA VALAHUL

Ziua de 30 octombrie 1983 intră în calendarul catolicilor români ca zi în care a fost declarat «Fericit» Ioan Costist, fiul lui Stoica și al Margaretei Bărbat, născut în Moldova la 29 iunie 1556, care a trăit la Napoli și a încheiat viața sa pământească în anul Domnului 1625.

În prezența a peste 70.000 de credincioși veniți din toată lumea, Sanctitatea Sa Ioan Paul al II-lea a pronunțat ridicarea oficială la cinstea de «fericiți» a trei persoane care au trăit în locuri și perioade diferite. Este vorba de preotul sicilian Iacob Cusmano, de preotul spaniol Dominic din ordinul Sf. Sacrament și de laicul român Ieremia Valahul.

Ieremia este - după cum spunea Papa - «primul român care, în istoria Bisericii catolice primește în mod oficial cinstirea altarelor».

Dar neamul românesc a dat creștinătății mulți alți sfinți, mucenici din primele secole, când Biserica nu era despărțită, și alții din al doilea mileniu de a căror sfințenie a luat act autoritatea bisericească ortodoxă. În introducerea cărții *Ieremia Valahul - un călugăr român în Italia* de P. Francesco Severini, publicată de Editura Nagard în anul 1982, Prof. J. C. Drăgan observă că «neamul românesc este un neam creștin și, încă din primele timpuri a dat numeroși martiri pentru credință, între care: Dacius, Pasistrate, Valentin, Hesychius, Emilian, Julius, Martian, Nicandru, Marcu, Gordian și Maxim din Geția Minor. Pentru convingerile lor religioase au plătit cu viața Lucian, Ilie, Zoticus, Valerian, Argius, Narcis, Marcelin, Paul, Primus, Crescentius, Faustin, Martial, Janussius, Saturnus, Castus, Donatus, Persicus, Probus, ca să nu mai pomenim pe toți sfinții martiri din mileniul imperial. Opera de canonizare a fost continuată până în ultimele decenii ale secolului nostru, prin cinstirea sfinților ridicați pe meleagurile noastre, potrivit Sfintei Biserici strămoșești și viețuirii creștine, rânduindu-se ei alături de alte chipuri cerești, precum Calinic de la Cernica,

VENERABILE FRA GEREMIA DA VALACCHIA

sfinții ierarhi și mărturisitori Ilie și Sava, cuvioșii mărturisitori, Visarion, Sofronie și mucenicul Oprea, sfântul ierarh Iosif cel Nou. Unii sfinți români, cinstiți până acum doar pe plan local sau provincial, au fost de asemenea canonizați și între ei poate fi pomenit Ioan Românul sau Valahul. S-a extins cultul cuvioasei Paraschiva de la Iași, al Filoteei de la Argeș, al lui Grigore Decapolitul de la Bistrița-Vâlcea, al lui Dimitrie cel Nou din București, al lui Nicodim de la Tismana, ceea ce a avut drept urmare o mare emoție în toată suflarea creștină românească de pretutindeni».

Prin trecerea în rândul acestora a moldoveanului Ioan, care în călugărie a primit numele de Ieremia, autoritatea superioară a Bisericii Catolice aduce un omagiu neamului în care acesta a fost odrălit. De fapt în cuvântul ocazional prin care a prezentat pe cei trei noi fericiți, Sanctitatea Sa Papa a

afirmat: «al treilea fericit este fratele capucin Ieremia din Valahia, un fiu al României, nobila națiune ce poartă în limbă și în nume amprenta Romei».

Această canonizare mai scoate în relief faptul că neamul românesc, cu spiritualitatea și valorile sale autentice, face parte integrantă din lumea creștină și europeană, jucând în mai multe rânduri rolul de legătură între Orient și Occident. De aceea, credem că nu este cazuală aluzia Papei la ecumenism și la solidaritatea popoarelor la nivel internațional în lumea de astăzi. Șeful Bisericii catolice spune textual: «Fericitul Ieremia din Valahia, venind din România în Italia, unește în istoria vieții sale Orientul și Occidentul, lansând un pod simbolic între popoarele și bisericile creștine».

Cei 30 de preoți și laici veniți din România, unii dintre ei îmbrăcați în costume naționale, în frunte cu Mons. Petru Gherghel, care a participat la slujba solemnă, au trăit clipe înălțătoare când au auzit că primul episcop al creștinătății prezintă lumii întregi, într-un mod atât de laudativ, omenia și sfințenia compatriotului lor de acum trei secole, exprimată printr-o intensă viață spirituală și printr-o slujire jertfelnică a celor bolnavi, suferinzi și în nevoi.

Lor Papa li s-a adresat în dulcea limbă românească, zicând: «Adresându-mă vouă

Românilor, în limba voastră, mă bucur că ați cerut să fie așezată în candelabru această făclie aprinsă.

Voi ați descoperit mesajul său și v-ați unit în jurul persoanei lui, care sintetizează și exprimă tradiția voastră creștină și aspirațiile voastre. În istoria voastră bimilenară, așa de bogată de atâtea valori de credință, Ieremia Valahul este primul român care se ridică oficial la gloria altarelor.

El care în viața sa a realizat o sinteză armonioasă între Patria natală și cea adoptivă, să contribuie acum, proclamat «Fericit», la promovarea păcii între națiuni și la unitatea creștinilor, arătând cu exemplul drumul principal, adică: dragostea activă pentru frați» (cf Osservatore Romano din 1 nov. 1983).

Sperăm ca acest mesaj de autentic ecumenism să găsească ecoul potrivit în inimile fiilor «nobilei națiuni ce poartă în limbă și în nume amprenta Romei», și suntem încredințați că Ieremia va uni glasul rugăciunii sale cu al celorlalți sfinți și fericți români spre a implora pe Dumnezeu neamurilor ca țara noastră să fie păzită «de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de năvălirea altor neamuri și de războiul cel dintre noi»

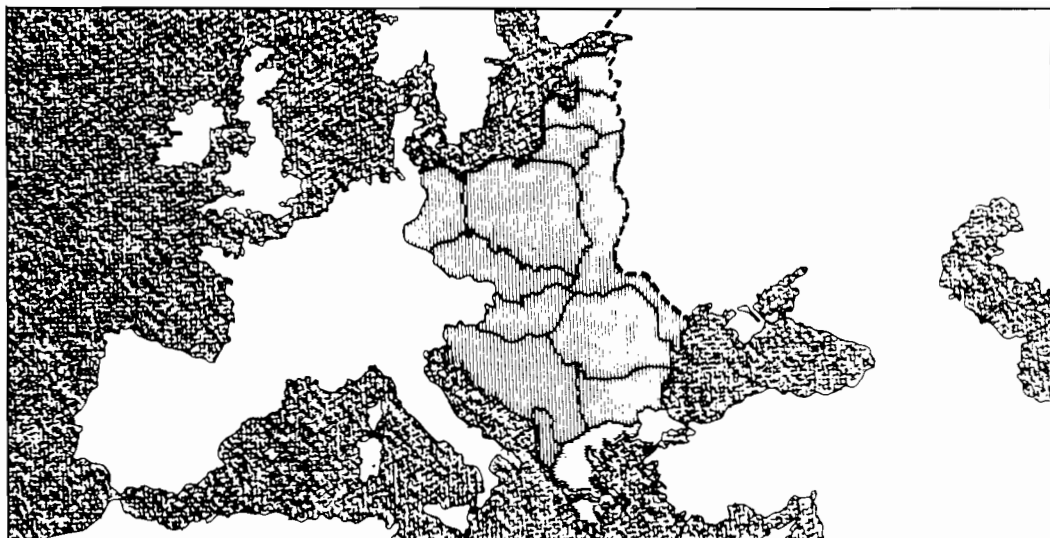
T. V. BĂDESCU

Citiți și răspândiți senzaționala carte a Dlui Nicolae Baci YALTA ȘI CRUCIFICAREA ROMÂNIEI

Bazată în întregime pe documente politice și militare ultrasecrete, de la Londra și Washington, lucrarea fostului avocat din Baroul de Ilfov prezintă, într-o lumină nouă și tragică, întreaga crucificare a popoului român. Cartea Dlui Baci răspunde, cu documente zdrobitoare și cu un curaj de admirat, la întrebările: de către cine, unde, cum și când a fost vândută România Rușilor?

Volumul de peste 300 de pagini costă numai 10 dolari.

Comenzile se primesc direct la:
EDITRICE NAGARD - Via Larga 11 - 20122 Milano (Italia)

Moscova, 9 Octombrie 1944

“Momentul era potrivit pentru a trata, așa că am spus: “Să aranjăm treburile noastre în Balcani. Armatele voastre sunt în România și în Bulgaria. Noi avem acolo interese, misiuni, agenți. Între noi nu trebuie să existe neînțelegeri pentru lucruri mărunte.

Cât privește Anglia și Rusia, ați fi de acord - l-am întrebat pe Stalin - ca voi să aveți o dominație de 90% asupra României, noi să avem 90% în Grecia și “fifty-fifty” cu voi în Jugoslavia?” În timp ce se traduceau cele de mai sus, am scris pe o jumătate de foaie de hârtie:

România: Rusia ia 90%; ceilalți iau 10%

Grecia: Marea Britanie (de acord cu Statele Unite) ia 90%; Rusia ia 10%

Jugoslavia și Ungaria: 50% - 50%

Bulgaria: Rusia ia 75%; ceilalți 25%.

Winston Churchill

“Cel de al doilea război mondial”

- Memorii -

SUMARUL

<i>Asociația culturală internațională a etniei române</i>	1
J. C. Drăgan, <i>Românii, apărători ai Europei</i>	4
A. D. Câmpeanu, <i>Simion Bărnuțiu. Un uriaș fiu al Țării Silvaniei</i>	13
O. Ghibu, <i>Gânduri pe tema Basarabiei (V)</i>	15
T. V. Bădescu, <i>Un nou sfânt român: Ieremia Valahul</i>	18
<i>Semnal: «Yalta și crucificarea României»</i>	19